



KL
kl@kl.dk

Dato: 05-06-2024
Enhed: Forvaltningsjura
Sagsbeh.: Christine Voigt
Christjansen
Koordineret med:
Sagsnr.: 2024 - 1901
Dok. nr.: 134962

Svar på henvendelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet

KL har ved e-mail af 2. februar 2024 bedt Indenrigs- og Sundhedsministeriet om at svare på en række konkrete spørgsmål om konstituering og vederlag efter lov om kommunernes styrelse og vederlagsbekendtgørelsen.

Således har KL stillet følgende spørgsmål (ministeriets formuleringer):

Spørgsmål 1:

Hvorvidt kommunalbestyrelsen har pligt til at vederlægge et kommunalbestyrelsesmedlem efter vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 3, såfremt der ikke er nogen kandidater på stedfortræderlisten for det pågældende parti, som kommunalbestyrelsesmedlemmet er medlem af.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt der i en situation, hvor næstformanden konstitueres som midlertidig formand, skal konstitueres en midlertidig næstformand.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt en midlertidigt konstitueret næstformand har krav på at modtage vederlag.

Spørgsmål 4:

Hvorvidt vederlag til en konstitueret udvalgsformand, jf. vederlagsbekendtgørelsens § 10, skal afholdes inden for vederlagsrammen i vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 4.

Spørgsmålene besvares hver for sig i det følgende.

1. Spørgsmål 1

1.1. Retsgrundlag

§ 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse¹ har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Når kommunalbestyrelsens formand får meddelelse om eller på anden måde får kendskab til, at et medlem vil være forhindret i at varetage sine kommunale hverv i en forventet periode af mindst 1 måned på grund af sin helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende, indkalder formanden stedfortræderen til førstkommende møde i kommunalbestyrelsen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024 om kommunernes styrelse

Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at formanden ved et medlems forfald af de grunde, der er nævnt i 1. pkt., indkalder stedfortræderen, selv om hindringen forventes at vare kortere end 1 måned.”

§ 31, stk. 3, i vederlagsbekendtgørelsen² har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Ved fravær i en sammenhængende periode på grund af helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, hvor stedfortræderen af denne grund er indkaldt efter § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, har medlemmet uanset stk. 1 og 2 ret til de i stk. 1 nævnte vederlag i indtil 9 måneder. 9-måneders perioden regnes fra fraværperiodens begyndelse. Retten til vederlag efter 1. pkt. er, medmindre krav om dokumentation er åbenbart ubegrundet, betinget af, at medlemmet efter en uafbrudt periode på 14 dages fravær og herefter på kommunalbestyrelsens forlangende med passende mellemrum i resten af fraværperioden indsender dokumentation for retten til vederlag efter 1. pkt. Vederlaget ophører, når medlemmet ikke længere er berettiget til vederlag efter 1. og 3. pkt., medmindre medlemmet efter stk. 1 har ret til vederlag i en længere periode. Er vederlaget ophørt, fordi medlemmet ikke har fremlagt den påkrævede dokumentation efter 3. pkt., generhverves retten til vederlag efter 1. pkt., når dokumentationskravet opfyldes. Generhvervelse af retten til vederlag efter 5. pkt. får virkning fra begyndelsen af den periode, som medlemmet indsender dokumentation for.”

§ 91, stk. 1 og 3, i den kommunale valglov har følgende ordlyd:

”§ 91. De ikke valgte kandidater er stedfortrædere for de valgte af samme liste. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 3, betragtes de ikke valgte tillige som stedfortrædere for de valgte af en anden liste.

Stk. 2. [...]

Stk. 3. Er der ingen stedfortræder på den pågældende kandidatliste, overføres mandatet til den kandidatliste, der efter reglerne i § 81, stk. 3, eller § 82, stk. 2, er nærmest berettiget til yderligere mandater.”

Det daværende Indenrigsministerium har i skrivelse af 21. oktober 1998, resumédata-basen 98.1.5, blandt andet udtalt følgende:

”Det tilføjes, at bestemmelsen i den kommunale valglovs § 91, stk. 3, jf. § 91, stk. 1, 2. pkt. (jf. lovbekendtgørelse nr. 258 af 4. april 1997), om muligheden for overførsel af mandatet til en anden kandidatliste alene finder anvendelse ved en stedfortræders indtræden i tilfælde af mandatledighed, og ikke i tilfælde af indkaldelse af stedfortrædere efter reglerne i den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 2. Indkaldelse af stedfortrædere efter denne bestemmelse kan som nævnt udelukkende ske inden for den pågældende kandidatliste.”

Følgende fremgår af Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udgave, 2022, Hans B. Thomsen m.fl., pkt. 6, side 327:

”Den stedfortræder, der indkaldes i tilfælde af et medlems forfald, er den, der ifølge valgopgørelse står øverst på stedfortræderlisten for den kandidatliste, som den pågældende er valgt på. (Skr. af 30. juni 1999, j.nr. 1999/1073/101-3, resumédata-basen 99.1.2). Dette gælder også, hvor stedfortræderen efter valget er udtrådt af det parti, som vedkommende var opstillet for. Om den rækkefølge, hvori de ikke valgte kandidater opføres, se § 91, stk. 2, 2. pkt., i kommunalvalgloven.

Såfremt der ikke er kandidater på stedfortræderlisten, kan der ikke indkaldes stedfortræder efter § 15, stk. 2. Det er ikke muligt at overføre mandatet til stedfortrædere

² Bekendtgørelse nr. 2001 af 28. oktober 2021 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

på en anden kandidatliste. § 91, stk. 3, jf. § 91, stk. 1, 2. pkt., i kommunalvalgloven om muligheden for overførsel af mandatet til en anden kandidatliste finder således alene anvendelse ved en stedfortræders indtræden i tilfælde af mandatledighed, og ikke i tilfælde af indkaldelse af stedfortrædere efter reglerne i § 15, stk. 2. (Skr. af 21. oktober 1998, j.nr. 1998/1070/103-5, resumédatabasen 98.1.5)."

1.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering:

Efter § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse har formanden for kommunalbestyrelsen, når formanden får kendskab til, at et medlem vil være forhindret i at varetage sine kommunale hverv i en forventet periode af mindst 1 måneds varighed som følge af en af de i bestemmelsen opregnede grunde, pligt til at indkalde stedfortræderen til førstkommende møde i kommunalbestyrelsen.

Såfremt der ikke er kandidater på stedfortræderlisten, kan der ikke indkaldes stedfortræder efter § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse. Det er ikke muligt at overføre mandatet til stedfortrædere på en anden kandidatliste. Det har ministeriet udtalt i Indenrigsministeriets skrivelse af 21. oktober 1998, resumédatabasen 98.1.5. Se også ovennævnte citat fra lov om kommunernes styrelse med kommentarer.

Efter vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 3, er det en betingelse for medlemmets fortsatte ret til vederlag i op til 9 måneder, at stedfortræderen er indkaldt "af denne grund", dvs. som følge af medlemmets fravær pga. barsel m.v.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at kravet om, at en stedfortræder skal være indkaldt som følge af medlemmets fravær pga. barsel m.v., alene gælder i det omfang, det er muligt at indkalde en stedfortræder fra stedfortræderlisten for den kandidatliste, som det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem er valgt for. Det er således ministeriets opfattelse, at såfremt det ikke er muligt at indkalde en stedfortræder fra den pågældende stedfortræderliste, vil medlemmet fortsat have ret til vederlag efter § 31, stk. 3, i vederlagsbekendtgørelsen, forudsat at medlemmet i øvrigt opfylder betingelserne efter bestemmelsen.

2. Spørgsmål 2

2.1. Retsgrundlag

§ 22, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, har følgende ordlyd:

"Udvalgene vælger selv deres formand, jf. dog § 18, stk. 1."

§ 20, stk. 3, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, har følgende ordlyd:

"Stk. 3. Udvalgene fastsætter selv deres forretningsorden."

§ 33, i lov om kommunernes styrelse, har følgende ordlyd:

"§ 33. Når kommunalbestyrelsens næstformand fungerer i formandens forfald, overtager han samtlige opgaver, der er pålagt formanden ved denne lov og kommunens styrelsesvedtægt."

2.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering

Udvalgene vælger selv deres formand, jf. § 22, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse. Efter loven gælder der ingen pligt for udvalgene til også at vælge en næstformand. Der kan dog være en pligt hertil i form af en generel vedtagelse fra kommunalbestyrelsen i styrelsesvedtægten, eller der kan være fastsat en pligt hertil i udvalgets forretningsorden. Udvalget fastsætter selv sin forretningsorden, jf. § 20, stk. 3, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse.

Er der valgt en næstformand som følge af en forpligtelse i styrelsesvedtægten eller forretningsordenen, overtager denne ved formandens midlertidige fravær automatisk formandshvervet, indtil udvalget evt. måtte beslutte at vælge en midlertidig formand. Ved automatisk indtræden overtager næstformanden således samtlige opgaver, der er pålagt formanden efter lov om kommunernes styrelse og styrelsesvedtægten, jf. § 33 i lov om kommunernes styrelse analogt.

Såfremt udvalget beslutter at foretage valg af næstformanden som ny midlertidig formand, skal der i medfør af forpligtelsen i styrelsesvedtægten eller forretningsordenen til at vælge en næstformand ligeledes foretages valg af ny midlertidig næstformand.

Er der ingen pligt efter styrelsesvedtægten eller forretningsordenen om, at udvalget skal have en næstformand, er det op til udvalget selv, om der vælges en midlertidig næstformand, når næstformanden er valgt som midlertidig formand. Er der ingen pligt efter styrelsesvedtægt eller forretningsordenen om, at udvalget skal have en næstformand, kan udvalget således til enhver tid undlade at genbesætte næstformandsposten. Det midlertidige fravær kan være i en kortere eller længere periode. Det bemærkes, at der ikke gælder nogen betingelse om, at formandens fravær skal have en bestemt varighed, før der kan vælges en midlertidig formand og, hvis næstformanden vælges som midlertidig formand, en midlertidig næstformand.

3. Spørgsmål 3

3.1. Retsgrundlag

Vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 2 og 4, har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten fastsætte bestemmelse om, at der ydes vederlag til formænd for stående udvalg, næstformænd for økonomiudvalget og stående udvalg, formanden for børn og unge-udvalget, næstformanden for børn og unge-udvalget og formænd for udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til efter § 35, stk. 2, i folkeoplysningsloven.

Stk. 3. [...]

Stk. 4. Summen af de årlige vederlag, der kan ydes efter stk. 1-3, kan højst udgøre følgende procenter af vederlaget til formanden for kommunalbestyrelsen i den pågældende kommune: [...].”

3.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt en eventuel konstitueret midlertidig næstformand kan oppebære næstformandsvederlag, indeholder vederlagsbekendtgørelsen, som påpeget af KL, ikke en særskilt bestemmelse om vederlag til en konstitueret næstformand.

Vederlagsbekendtgørelsen indeholder regler om, at kommunalbestyrelsen inden for udvalgspuljen, jf. vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 4, kan træffe bestemmelse i styrelsesvedtægten om at vederlægge næstformænd for økonomiudvalg, stående udvalg og børne- og ungeudvalget, jf. vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Konstitueres næstformanden som midlertidig formand, vil der i kraft af styrelsesvedtægten bestemmelse om vederlæggelse af næstformanden være en pligt til også at vederlægge en konstitueret næstformand.

Det fremgår af vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 4, at vederlæggelsen af næstformænd for økonomiudvalg, stående udvalg og børne- og ungeudvalget skal ske inden for udvalgspuljen. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at vederlæggelsen af konstituerede næstformænd for de nævnte udvalg, såfremt dette er muligt, skal afholdes inden for udvalgspuljen. Såfremt det ikke er muligt, må vederlæggelsen kunne afholdes uden for udvalgspuljen, eftersom der er tale om en pligt til midlertidig vederlæggelse, som ikke kan forudses.

Indeholder styrelsesvedtægten ikke en bestemmelse om vederlæggelse af næstformanden, vil der ikke være hjemmel i vederlagsbekendtgørelsen til at vederlægge en konstitueret næstformand, hvorfor kommunen må henvises til i givet fald at ændre styrelsesvedtægten. Det bemærkes herved, at vederlagsbestemmelserne i vederlagsbekendtgørelsen antages udtømmende at regulere spørgsmålet om vederlæggelse.

4. Spørgsmål 4

4.1. Retsgrundlag

Vederlagsbekendtgørelsens § 7 har følgende ordlyd:

”§ 7. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at yde udvalgsvederlag til medlemmer af kommunalbestyrelsen for medlemskab af økonomiudvalget, stående udvalg og særlige udvalg nedsat i medfør af § 17, stk. 4 og 5, i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten fastsætte bestemmelse om, at der ydes vederlag til formænd for stående udvalg, næstformænd for økonomiudvalget og stående udvalg, formanden for børn og unge-udvalget, næstformanden for børn og unge-udvalget og formænd for udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til efter § 35, stk. 2, i folkeoplysningsloven.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes vederlag til kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er formænd for særlige udvalg nedsat i medfør af § 17, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse, eller næstformænd for særlige udvalg nedsat i medfør af § 17, stk. 4 og 5, i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 4. Summen af de årlige vederlag, der kan ydes efter stk. 1-3, kan højst udgøre følgende procenter af vederlaget til formanden for kommunalbestyrelsen i den pågældende kommune: [...]”.

Vederlagsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 10. Et udvalgsmedlem, herunder en næstformand, der på grund af formandens fravær er konstitueret som formand for et udvalg i en periode på mindst 2 uger, modtager i funktionsperioden vederlag svarende til formandens vederlag forholdsmæssigt for den pågældende periode. Vederlaget efter 1. pkt. regnes fra det tidspunkt, hvor medlemmet

konstitueres som formand. Funktionsvederlag kan højst ydes i en uafbrudt periode på 9 måneder.”

4.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering

Udvalgspuljen i henhold til vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 4, dækker alene udgifterne i henhold til vederlagsbekendtgørelsens § 7, stk. 1-3.

Udgifterne til vederlæggelse af en konstitueret udvalgsformand, der sker med hjemmel i vederlagsbekendtgørelsens § 10, skal dermed ikke afholdes inden for udvalgspuljen.

Dette brev vil blive offentliggjort i Indenrigs- og Sundhedsministeriets resumédatabase.

Med venlig hilsen

Christine Voigt Christjansen